Broj: Ž-SA-05-962/15
Sarajevo, 20.03.2017. godine
Preporuka broj: 51/17

KANTONALNI SUD U TUZLI
Maršala Tita 137
75 000 Tuzla
n/r predsjednika suda

P R E P O R U K A
u vezi sa žalbom Mostarlić Ibrahima

I Uvod

Pred institucijm Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: institucija Ombudsmena), u toku je postupak po žalbi Mostarlić Ibrahima. Kod institucije Ombudsmena predmet je registriran pod brojem Ž-SA-05-962/15.

II Činjenično stanje

Predmet žalbe podnositelja je povreda prava na pristup pitkoj vodi i priključenje na mjesnu vodovodnu mrežu Gornji Kasumovići, općina Banovići. Podnositelju žalbe Mostarlić Ibrahimu, već više od deset godina onemogućen je priključak na mjesnu vodovodnu mrežu u selu Gornji Kasumovići, općina Banovići. Institucija ombudsmena u više navrata je postupala u predmetima Mostarlić Ibrahima, Ž-BR-05-334/11, Ž-BR-05-28/14, Ž-BR-292/15. Dana 26.12.2013.godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine u predmetu žalbe Mostarlić Ibrahima broj Ž-BR-05-334/11 su izdali preporuku broj: P-322/13 te dana 24.11.2015.godine u predmetu broj Ž-SA-05-962/15, preporuka broj: P-240/15.

Cijenimo važnim istaći slijedeće. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine prvi put, dana 19.09.2011.godine zaprimili su žalbu Mostarlić Ibrahima. Kod institucije Ombudsmena žalba je registrirana pod brojem Ž-BR-05-334/11. Žalbeni navodi odnosili su se na pristup pitkoj vodi i priključenje na vodovodnu mrežu Gornji Kasumovići općina Banovići, odnosno žalba se odnosila na nesprovođenje Rješenja Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona broj: 04/1-01-25-225-9/08 od 18.09.2009.godine. U konkretnoj pravnoj stvari odgovorna strana je općina Banovići. U predmetu žalbe Ombudsmeni Bosne i Hercegovine su izdali preporuku, jer su ustanovili da je žalba podnositelja u potpunosti osnovana, i u skladu sa zakonskim ovlaštenjima dana 26.12.2013. g. izdata je preporuka broj: P-322/13. Donesenom preporukom općini Banovići je naloženo, da preduzme sve mjere iz svoje nadležnosti kako bi se Mostarlić Ibrahimu obezbijedilo priključenje stambenog objekta na mjesnu vodovodnu mrežu.

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona preporučeno je, da u okviru svoje nadležnosti izvrši nadzor nad radnjama nadležne službe općine Banovići u postupku realizacije potrebnih mjera radi obezbjeđenja priključenja stambenog objekta Mostarlić Ibrahima na mjesni vodovod. Dana 26.03.2014. godine institucija Ombudsmena je zaprimila dopis općinskog načelnika broj: 01-05-464/14 od 19.03.2014.godine u kojem se navodi da je Kantonalni sud u Tuzli, u upravnom sporu pokrenutom po tužbi tužioca Mostarlić Ibrahima, protiv akta tužene strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona, broj: 04/1-01-25-000285-1/12 od 19.07.2012.godine u predmetu izvršenja rješenja o davanju odobrenja za priključenje na mjesni vodovod, donio presudu broj: 03 0 U 009669 13 U od 18.02.2014.godine. Navedenom presudom se osporeno rješenje tuženog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona broj. 04/1-01-25-000285-1/12 od 19.07.2012.godine, kao i prvostepeno rješenje Službe za prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove općine Banovići broj: 05-23-2402/11-V od 10.05.2012.godine *poništava*, upravna stvar rješava tako što se *„…prijedlog Ibrahima Mostarlića za izvršenje rješenja Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona broj: 04/1-01-25-225-9/08 od 18.09.2009.godine odbacuje, a predlagač se upućuje da, uz obavještenje pravne osobe kojoj je povjerena na upravljanje i korištenje tog vodovoda, može sam pristupiti priključenju na mjesni vodovod u tom aktu.“*

Podnositelj žalbe ponovno se obratio žalbom Ombudsmenima Bosne i Hercegovine dana 21.01.2014.godine. Predmet je kod institucije Ombudsmena registriran pod brojem Ž-BR-05-28/14. Odgovornom stranom podnositelj žalbe označio je Kantonalni sud u Tuzli. Žalbeni navodi se odnose na povredu člana 6. *Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda* u predmetu koji je kod Kantonalnog suda u Tuzli registriran pod brojem 030 U 009669 12 U. Institucija ombudsmena dana 23.01.2014.godine uputila je akt Kantonalnom sudu u Tuzli, te upit dana 21.07.2014.godine. U vezi s tim zaprimljen je odgovor Kantonalnog suda u Tuzli, akt broj: 003-0-Su-14-000 837 od 29.08.2014.godine u kojem se navodi *„... postupak u pravnoj stvari pod brojem 03 0 U 009669 12 U završen je dana 18.02.2014.godine donošenjem presude, a koju odluku je Mostarlić Ibrahim lično zaprimio dana 21.02.2014.godine.“* Podnositelj žalbe nije ostvario pravo na priključak vodovodnoj mreži, iz razloga kako podnositelj navodi u žalbi Ombudsmenima Bosne i Hercegovine, što *„ presuda donesena od strane Kantonalnog suda u Tuzli u upravnom sporu, nije dovoljan pravni osnov za priključak na mjesni vodovod, te je podnositelj žalbe upućen na pokretanje parničnog postupka.“*

Podnositelj žalbe 2014.godine tužbom kod Općinskog suda u Banovićima, pokrenuo je parnični postupak. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine dana 15.12.2014.godine ponovno su zaprimili žalbu Mostarlić Ibrahima. Kod institucije Ombudsmena žalba je registrirana pod brojem Ž-BR-05-292/14. Odgovornom stranom podnositelj žalbe označio je Općinski sud u Banovićima, u predmetu koji je kod suda registriran pod brojem 127 0 P 055750 14 P od 16.01.2015.godine, radi povrede člana 6 stav 1 *Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*. Nakon što je od Ombudsmena Bosne i Hercegovine upućena urgencija, Općinski sud u Banovićima je uzeo predmet u rad, o čemu je podnositelj žalbe dana 04.02.2015.godine obaviješten.

Dana 14.10.2015.godine Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ponovno su zaprimili žalbu Mostarlić Ibrahima koja je kod institucije Ombudsmena registrirana pod brojem Ž-SA-05-962/15. Odgovornom stranom podnositelj žalbe označio je Općinski sud u Banovićima radi povrede člana 6 stav 1 *Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda* u predmetu koji je kod suda

registriran pod brojem 127 0 P 055750 14 P od 16.01.2015.godine. U konkretnoj pravnoj stvari nakon što je okončan postupak istraživanja Ombudsmeni Bosne i Hercegovine dana 24.11.2015.godine donijeli su preporuku broj: P-240/15 (dostavljena Općinskom sudu Banovići i podnositelju žalbe dana 07.12.2015.godine). Ombudsmeni Bosne i Hercegovine preporučili su Općinskom sudu u Banovićima da razmotri mogućnost davanja prioriteta predmetu koji je kod Općinskog suda Banovići registriran pod brojem 127 0 P 055750 14 P od 16.01.2015.godine. Dana 30.06.2016.godine Općinski sud u Banovićima donio je presudu broj: 127 0 P 055750 14 P. U dispozitivu presude navodi se *„ Obavezuju se tuženi Mjesna zajednica Banovići selo.....da trpe tužitelja Mostarlić Ibrahima...“* Na presudu Općinskog suda u Banovićima, tužena strana Mjesna zajednica Banovići selo-odbor Mjesnog vodovoda Kasumovići Gornji, Lačić Nihad, Lačić Omer i Kukić Mejra, svi iz Banovića, Banovići Selo b.b., naselje Gornji Kasumovići, podnijeli su dana 26.07.2016. godine žalbu Kantonalnom sudu u Tuzli.

S obzirom na dužinu postupku u konkretnoj pravnoj stvari, imajući u vidu činjenicu podnošenja inicijalnog akta, u skladu sa standardima člana 6 stav 1 *Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda*, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine postupajući u predmetu broj: Ž-SA-05-962/15, dana 25.10.2016.godine zatražili su od Kantonalnog suda u Tuzli izjašnjenje, kada bi prema Planu rješavanja predmeta odluka po žalbi mogla biti i donesena. Iz dostavljenog odgovora Kantonalnog suda u Tuzli proizilazi da *„... se prema planu rješavanja predmeta uzimaju u rad predmeti iz starijih godina (2012, početak 2013)... a da je u konkretnom predmetu postupak pred Općinskim sudom u Banovićima pokrenut 2014.godine“.*

U predmetu žalbe Mostarlić Ibrahima, novozaprimljene dostavljene dokumentacije, vidljivo je da su organi uprave, sudovi donosili odluke u korist Mostarlić Ibrahima. Međutim, do danas tj. 10.03.2017. godine Mostarlić Ibrahim nije ostvario zaštitu prava na pristup pitkoj vodi. Imajući u vidu naprijed navedeno činjenično stanje vidljivo je da Mostarlić Ibrahim u kontinuitetu, duži vremenski period formalno pravno ostvaruje pravo na pristup pitkoj vodi (priključak vode), no međutim, korištenjem zakonitih mogućnosti tužena strana „odugovlači“ okončanje postupka.

III Relevantno zakonodavstvo

Ustav Bosne i Hercegovine - član II/2. (Aneks IV Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini)

... Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda...

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda - član 6. stav 1. (stupila na snagu 03. 09. 1953. godine)

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.

Zakon o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine – član 4. stav 2.

Ombudsmen se neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali može pokrenuti sudske postupke ili intervenirati u toku postupka koji se vodi, kad god ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju svojih dužnosti. Ombudsmen također može dati preporuke organu vlasti koji je strana u postupku ili biti konsultiran od strane u postupku.

IV Mišljenje i zaključak Ombudsmena BiH

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine žalbu Mostarlić Ibrahima razmatrali su u okvirima člana 6 stav 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odredbama člana 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i kriterija utvrđenih praksom Evropskog suda za ljudska prava[1] predviđa se *„ ... razumnost trajanja postupka može se cjelovito i pravilno sagledati, ukoliko budu uzete u obzir sveukupne karakteristike samog predmeta, što podrazumijeva složenost problematike, posebno ponašanje strana u postupku, odnos suda i svakako značaj oštećenog za spor, a za koji je životno zainteresiran, da bude okončan na učinkovit i zakonit način."* Imajući u vidu naprijed navedeno, važno je istaći da član 6 Evropske konvencije pozitivno obavezuje državu da organizuje svoj pravni sistem na takav način da svim ljudima omogući ne samo pravičan postupak u vezi sa njihovim građanskim pravima i obavezama nego i da jamči „razuman rok" toka postupka.

Uzimajući u obzir navedeno činjenično stanje, odredbe relevantnih međunarodnih standarda za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, domaćeg relevantnog zakonodavstva, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine zaključuju da je došlo do povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda podnositelja žalbe Mostarlić Ibrahima. Period odlučivanja o zahtjevu Mostarlić Ibrahima za priključkom na mjesnu vodovodnu mrežu Gornji Kasumovići općina Banovići je izvan razumnog roka za Ombudsmene Bosne i Hercegovine. Neprihvatljiva dužina postupka naročito se očituje kroz princip *„ping pong loptice"* u predmetu Mostarlić Ibrahima. Organi uprave, nakon toga sudovi (Općinski, Kantonalni) u kontinuitetu „daju za pravo" Mostarlić Ibrahimu. Međutim stvarno, suštinsko konzumiranje prava se ne realizira.

Predmet pred Općinskim sudom u Banovićima zaprimljen je početkom 2014.godine. Nakon što je donesena preporuka Ombudsmena Bosne i Hercegovine, Općinski sud u Banovićima donio je prvostepenu presudu. Kantonalni sud u Tuzli zaprimio je predmet 09.09.2016.godine, i u tom smislu se ne može smatrati nerazumnim u smislu člana 6 stav 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, posebno imajući u vidu činjenicu datum podnošenja inicijalnog akta podnositelja žalbe.

Cijenimo važnim ukazati na slijedeće. Voda je javno dobro neophodno za život i zdravlje. Univerzalno ljudsko pravo na čistu i dostupnu pitku vodu te odvodnju 2010. prepoznali su Ujedinjeni narodi kroz Rezoluciju 64/292 koja eksplicitno priznaje ovo ljudsko pravo te činjenicu da su voda i odvodnja ključni za zdrav život. Rezolucija poziva države i međunarodne organizacije

[1] Evropski sud za ljudska prava,Vernillo protiv Francuske,presuda od 20.02.1981.godine,serija A br.198

da omoguće financijske resurse i pomoć u građenju kapaciteta i transferu tehnologije s ciljem pružanja sigurne, čiste i pristupačne pitke vode i odvodnje za sve. Unatoč tome mnogi ljudi i dalje ne uživaju ovo pravo. Cjelokupan postupak Mostarlić Ibrahima kojim on zaštitu ljudskih prava, prava na pitku vodu i odvodnju traži dugi niz godina je svakako izvan razumnog roka i predstavlja direktno kršenje člana 6. *Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda*.

Pravosudni sistem ima ključnu ulogu u zaštiti ljudskih prava i sloboda. Sudska vlast predstavlja bitnu kontrolu nad ostalim dijelovima državne vlasti, ona osigurava da zakoni koje donosi zakonodavna vlast, kao i akti izvršne vlasti budu u saglasnosti s međunarodnim standardima poštivanja ljudskih prava i vladavine prava. Shodno svojim ustavnim rješenjima, te kao članica Vijeća Evrope, Bosna i Hercegovina je u obavezi da u svoj pravni sistem inkorporira i primijenjuje najviše priznate standarde za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tom smislu Bosna i Hercegovina je odredbe Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima inkorporirala u svoj pravni sistem najvišim pravnim aktom, svojim Ustavom. Ombudsmeni BiH zaključuju da principi vladavine prava ukazuju na to da su organi dužni postupati na način kako je to prije svega propisano Zakonom i međunarodnim standardima za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Odluke organa i tijela institucija u Bosni i Hercegovine ne mogu biti u koliziji sa vladavinom prava, te kod podnositelja žalbe ne smiju stvarati osjećaj pravne nesigurnosti, iz razloga što takvo postupanje za posljedicu u konačnici ima kršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Imajući u vidu navedeno u preporuci Ombudsmena Bosne i Hercegovine, a naročito činjenicu da čekanje ishoda odluke Kantonalnog suda u Tuzli i dalje proizvodi kršenje člana 6 stav 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda na štetu podnositelja žalbe Mostarlić Ibrahima, u skladu sa odredbama člana člana 32. *Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine,* Ombudsmeni Bosne i Hercegovine daju slijedeću:

PREPORUKU

1. da Kantonalni sud u Tuzli, imajući u vidu naprijed izneseno činjenično stanje, stanje u spisu predmeta koji se vodi kod Kantonalnog suda u Tuzli, razmotri mogućnost davanja prioriteta u radu predmetu broj 127 0 P 055750 16 Gž;

2. da u roku od 15 (petnaest) dana, od dana prijema ove preporuke obavijesti Ombudsmene Bosne i Hercegovine o načinu ispoštovanja ove preporuke.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine:
dr. Jasminka Džumhur,s.r.
Nives Jukić,s.r.
dr. Ljubinko Mitrović, s.r.

Co.1x podnositelju žalbe
1x u spis predmeta